

INGEZONDEN.

BLAASMOLA EN CHORIONEPITHELIOOM.

Zóó erg als HERMANIDES opgeeft is het, gelukkig, met de kans op chorionepithelioom na blaasmola niet. Weliswaar komen ongeveer de helft van alle gevallen van chorionepithelioom na blaasmola voor (bij POLLOSSEN en VIOLET, *Revue de gynéco'logie* 1913, no. 5, 203 op 455 gevallen), maar SUNDE, die in 1920 een overzicht gaf van de gevallen in Zweden en Noorwegen waargenomen (*Acta gynaecologica scandinavica*, D. I, af. 1) vond 38 gevallen van chorionepithelioom en 240 gevallen van blaasmola. Hiervan konden 122 geregeld worden nagegaan en van deze 122 vrouwen kregen 6, d.w.z. **5 p Ct.** na korter of langer tijd een chorionepithelioom. Dit doet niets af aan de bijzondere belangrijkheid van het geval van HERMANIDES, waarop ik, in verband met een, onlangs in mijn kliniek waargenomen ziektegeval, weldra hoop terug te komen.

Groningen, 10 Januari 1925.

G. C. NIJHOFF.

DE ARTS IN MOGELIJKE OORLOGEN DER TOEKOMST.

Op bldz. 188 van dit *Tijdschrift* publiceert PINKHOF een brief van een jong collega, diep doordrongen van de bestemming, waaraan zijn beroep moet voldoen en die bovendien niet vrij is van een tamelijke dosis zelfoverschatting en overschatting van de geneeskundige studie, wat het gedeelte scheikunde betreft. Hij voorziet dezen brief van een commentaar, waaraan ik gaarne het volgende zou willen toevoegen:

1. De bereiding van oorlogschemicaliën heeft in het groot in fabrieken plaats, die geleid worden door scheikundigen en technici. De scheikundige kennis van den arts is veel te gering, dan dat hem zonder meer de fabricatie in het groot van bekende en de opdracht om nieuwe giftgassen te ontdekken zal worden toevertrouwd. Daarvoor zijn er bovendien beroepsscheikundigen en technici genoeg.

2. Met het tactisch gebruik der oorlogsgassen heeft hij zich niet te bemoeien. Dit is de taak van het commando, voorgelicht en bijgestaan door in het bijzonder daartoe opgeleide officieren. Dat de officier van gezondheid iets van het tactisch gebruik weten moet in het belang van zijn zieke en gewonde soldaten, blijkt uit een lezenswaardig artikel van W. R. GALWAY in het *Journal of the Royal Medical Corps* van Juli 1924. Met het rondstrooien van chemicaliën teneinde dood en verderf te verspreiden in 's vijands gelederen heeft de officier van gezondheid niets te maken.

3. De Engelsche militaire geneeskundige dienst is voor geruimen tijd verantwoordelijk geweest voor de beschermingsmaatregelen tegen gas. Maar later heeft een geheele organisatie zich hiervoor ontwikkeld, waarin ook scheikundigen een leidende rol hebben gespeeld. Tegen het in dienst stellen van zijn groote of bescheiden scheikundige kennis ten behoeve van maatregelen om vergiftiging met oorlogschemicaliën bij de eigen troepen te voorkomen, zal wel geen enkel geneeskundig geweten in opstand komen.

4. De studie van den invloed van nieuwe of reeds lang bekende oorlogschemicaliën zal wel door physiologisch aangelegde artsen in hoofdzaak moeten geschieden. Daar deze studie evenwel gegevens oplevert, die voor het doelmatig behandelen der gasvergiftigden en voor het nemen van afweermaatregelen van beteekenis kunnen zijn, is ook hiertegen van geneeskundig standpunt geen bezwaar. Het zullen bovendien slechts een beperkt aantal artsen zijn, die hun gaven kunnen gebruiken in dienst van de studie der physiologie van en de afweermaatregelen tegen oorlogschemicaliën.

5. Met den bacterie-oorlog is alleen dan zeer ernstig rekening te houden, wanneer over bacteriën beschikt wordt van groote virulentie, die een niet gemakkelijk te herkennen ziekte veroorzaken, die zeer besmettelijk is en waartegen de eigen partij een afdoende immunisatiemethode (of andere bestrijdingswijze) bezit, die onbekend is bij de tegenpartij. Overigens is in dit verband lezenswaard wat generaal SNIJDERS

geschreven heeft in zijn brochure over de Ontwapenings- en weerloosheidspropaganda van prof. D. VAN EMDEN en de geneeskundige medewerker van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* (arts W. SCHUURMANS STEKHOVEN) in deze courant over: Het z.g. bacteriologische wapen en het rapport van de „Commission Temporaire mixte” van den Volkenbond. Men kan veilig aannemen, dat de „bacteriologische oorlog” voorloopig nog tot de phantasieën behoort en wel gelukkig tot dat soort, dat hoogst waarschijnlijk weinig kans op verwezenlijking heeft. De jonge collega kan dus gerust zijn.

Voor zoover men in staat is, daarover te oordeelen, zullen van de officieren van gezondheid in een mogelijken oorlog der toekomst geen andere diensten verlangd worden, dan die, welke met het geneeskundig beroep volkomen in overeenstemming zijn: hulp verleen en vervoeren van zieken en gewonden, maatregelen nemen tegen het optreden van besmettelijke ziekten, mede behulpzaam zijn bij het nemen en zoeken naar maatregelen om het aantal vergiftigingen door oorlogschemicaliën te beperken, enz.. En de uitzonderingsbepalingen van het Tractaat van Genève zullen dan ook volkomen van toepassing blijven — ook in een mogelijken oorlog der toekomst — op die artsen, die als officier van gezondheid werkzaam zijn om lijden te voorkomen en te verzachten, en natuurlijk niet van toepassing kunnen zijn op die artsen, die de voorkeur er aan geven hun vaderland te dienen met de wapenen in de vuist.

Utrecht, 13 Januari 1925.

H. PEETERS, *Officier van gezondheid.*

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz..

Bewegingsvrijheid van gevangenen.

Eenigen tijd geleden heeft het lid der Tweede Kamer, mevrouw DE VRIES-BRUIJS, eenige vragen tot den minister van justitie gericht, betreffende het niet toestaan van beweging in de open lucht op Zondag aan gevangenen, in het bijzonder in de strafgevangenis te 's-Gravenhage. Deze vragen luiden als volgt:

1°. Is de minister bereid, mede te deelen, of het juist is, dat in de strafgevangenis te 's-Gravenhage aan de gevangenen op Zondag geen beweging in de open lucht wordt toegestaan, ook niet aan degenen, die op geneeskundig voorschrift meer dan den aangegeven minimum tijd beweging in de open lucht moeten nemen?

2°. Indien deze vraag bevestigend moet worden beantwoord, wat is dan de reden, dat wordt afgeweken van art. 65 van den algemeenen maatregel van inwendig bestuur, bedoeld in artikel 22 van het Wetboek van Strafrecht?

3°. Wanneer te 's-Gravenhage inderdaad van bovengenoemd artikel 65 wordt afgeweken, zou de minister dan een onderzoek willen laten doen naar den toestand in de andere strafgevangnissen ten opzichte van dit punt?

4°. Mochten òf in die te 's-Gravenhage, òf in een der andere strafgevangnissen dergelijke hoogst ongewenschte toestanden voorkomen, welke maatregelen denkt de minister dan te nemen, om te zorgen, dat in het vervolg de weinige hygiënische voorschriften, die er in het belang van de gevangenen bestaan, worden opgevolgd?

Thans heeft de minister van justitie daarop het volgende antwoord gegeven:

1°. Het in de eerste vraag gestelde is in het algemeen juist, behoudens dat de gelegenheid tot beweging in de open lucht ook op den Zondag wèl wordt verschafft, voor zooveel ten aanzien van een gevangene een geneeskundig voorschrift in dien zin is gegeven.

2°. De hierin gelegen afwijking van artikel 65 van het Koninklijk besluit van 31 Augustus 1886 (*Stbl.* no. 159) — een afwijking, die overigens reeds van de inwerkingtreding af op 1 September 1886 van dit besluit heeft gegolden — is het gevolg hiervan, dat, terwijl de voormiddag geheel in beslag genomen wordt door de verschillende godsdienstoefeningen, de middaguren onvoldoende zijn, ook in verband met het aantal luchtplaatsen, om de geheele bevolking beweging in de open